

Doprinos eksperimentalne ekonomije razvoju ekološke poljoprivrede

Prof. dr. sc. Marija Cerjak,
Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet
Hrvatsko agroekonomsko društvo

Socijalnoekološki izazovi razvoja ekološke poljoprivrede u kontekstu ruralnog razvoja

20. prosinca 2021.

Što je eksperimentalna ekonomija?

- grana ekonomije koja proučava **ljudsko ponašanje** u kontroliranom laboratorijskom okruženju ili na terenu
 - u posljednje vrijeme sve češće u obliku računalnih simulacija
 - ispituje stvarno ponašanje tržišta; dobivaju se informacije o načinu na koji ljudi razmišljaju i donose odluke
- eksperimenti uključuju stvarne ljude koji donose stvarne odluke
 - za testiranje ekonomskih teorija i modela
 - *za pomoći u donošenju odluka procjenom utjecaja različitih čimbenika ili parametara (primjerice javne politike - porezi, potpore i sl., promjena pakiranja i sl.), bez potrebe da se utjecaj ostvari na cjelokupnom stanovništvu*
 - za stvaranje novog znanje, kada je teorija nepotpuna ili nepostojeća
- ekonomski eksperimenti obično koriste novac za motiviranje sudionika kako bi oponašali stvarne poticaje

Eksperimentalne ekonomije u području poljoprivrede, hrane i okoliša

- Sve češće se koristi u istraživanju (posebno u posljednjih 5 godina*) npr.
 - ponašanja farmera
 - tržišta
 - ponašanja potrošača hrane
 - politika zaštite okoliša i javnih dobara.
- Rezultati ekonomskih eksperimenata se koriste
 - **u poslovnom području** -za donošenje boljih poslovnih odluka za one poslovne probleme na koje klasična ekonomija ne daje dobre odgovore (donošenja organizacijskih odluka, strateškog planiranja,..)
 - **u području javnih politika** - za donošenje boljih mjera poljoprivredne i okolišne politike

Primjeri istraživanja s potrošačima

- Stenger [2000] istražuje **spremnost na plaćanje** potrošača u laboratorijskom okruženju za **proizvode koji nude veću sigurnost hrane** jer nisu uzgojeni na zemljištu navodnjavanom otpadnom vodom
- Lusk i sur. [2001] provode terenski eksperiment koji otkriva da **potrošači radije plaćaju višu cijenu za mekane odreske** u *kušanju različitog mesa* na slijepo
- Toler i sur. [2009] su utvrdili da **briga za pravičnost može objasniti** zašto **potrošači radije kupuju na tržnicama**, a ne u supermarketima, i **spremni su platiti veću cijenu za lokalne proizvode**
- Bieberstein i sur. [2012] zaključuju, nakon laboratorijskog eksperimenta, da **potrošači nerado prihvaćaju i hranu i ambalažu proizvedenu nanotehnologijom**
- Marette i sur. [2008] su, kroz terenski eksperiment, istraživali **utjecaj određenih poruka vezanih uz zdravlje na izbor potrošača**

Primjeri istraživanja s farmerima

- De Koeijer i sur. [2003] istražuju odnos između složenosti upravljanja farmom i tehničkog učinka farme, **otkrivajući pri tome slabe aspekata u upravljanju pojedinačnim gospodarstvima** koje je potrebno/moguće popraviti.
- Bocquého i sur. [2013] su utvrdili da su **poljoprivrednici neskloni riziku i dvostruko su osjetljiviji na gubitke nego na dobitke**
- Pollard i sur. [2019] su utvrdili **slabu suradnju poljoprivrednika u uvjetima neizvjesnosti i rada s različitim izvorima neizvjesnosti**
- Blasch i sur. [2021] su istraživali preferencije poljoprivrednika prema upotrebi promjenjivih doza dušičnog gnojiva; farmeri su skloni tome, a **tehnološki troškovi, prinos i očuvanje okoliša su važni pokretači usvajanja nove tehnologije**

Eksperimentalna ekonomija

Primjer istraživanja – eko proizvođači

- Hermann i sur. (2015) - Njemačka
 - razlozi za ne prelazak na eko proizvodnju su poznati, ali razumijevanje tog ponašanja je važno za preporuke politike
 - usporedili su investicijsko ponašanje ekoloških i konvencionalnih uzgajivača svinja
 - poljoprivrednici manje rado ulažu u proizvodne metode koje trenutno ne koriste u usporedbi s onima koji koriste na farmi
 - odluke o ulaganju ovise o trenutnoj proizvodnoj metodi na farmi
 - postojeći oblici subvencija mogu biti neučinkoviti u poticanju poljoprivrednika da ulažu u metode proizvodnje koje trenutno ne koriste na svojim farmama

Eksperimentalna ekonomija

Primjer istraživanja – eko potrošači

Troiano i sur. (2016) - Italija

- cilj istraživanja - razumjeti sklonosti ljudi prema pet različitih ekstrinzičnih (vanjskih) obilježja vina, a među njima i eko proizvodnje

- Vina (na hipotetskom tržištu) su se razlikovala s obzirom na područje podrijetla, značajke krajolika, način proizvodnje (eko ili konvencionalni), naziv vina i cijenu

- *oznaka podrijetla* najvažniji je čimbenik koji svi ispitanici razmatraju pri kupnji
- više od jedne četvrtine uzorka zainteresirano je za kupnju ekološkog vina i spremno je za to vino veću cijenu

- **eko proizvodnja u kombinaciji s dobrom komunikacijskom strategijom** kako bi se povećalo znanje o njezinim prednostima može biti dobra strategija diverzifikacije

AgriFoodBoost

Projekt je dobio sredstva iz programa Europske unije za istraživanje i inovacije Horizon 2020 prema sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava br. 952303

Boosting Excellence in Experimental Research for Agri-Food Economics and Management

**POTICANJE IZVRSNOSTI U EKSPERIMENTALNIM
ISTRAŽIVANJIMA U PODRUČJU EKONOMIJE I MENADŽMENTA
POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENOG SEKTORA**

AgriFoodBoost

€ 899 315

Proračun

Opće informacije

AgriFoodBoost

Financiranje: H2020 – TWINNING

Početak: 01/10/2020

Trajanje: 36 mjeseci

Koordinator: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Nositelj: Prof.dr.sc. Marija Cerjak

Partneri: University of Bologna, Agricultural
University of Athens, Swedish University of
Agricultural Science – Uppsala

Ciljevi:

- Jačanje znanstvenih, inovacijskih i akademskih kapaciteta istraživača FAZ-a u uporabi eksperimentalne ekonomije u području poljoprivrede, hrane i okoliša
- Umrežavanje Fakulteta i gospodarstva te javne uprave
- Jačanje kompetencija mladih istraživača

Aktivnosti

Ljetne škole

Radionice

Osnivanje Centra za
eksperimentalnu ekonomiju

Mobilnost domaćih istraživača

Posjeti stranih stručnjaka

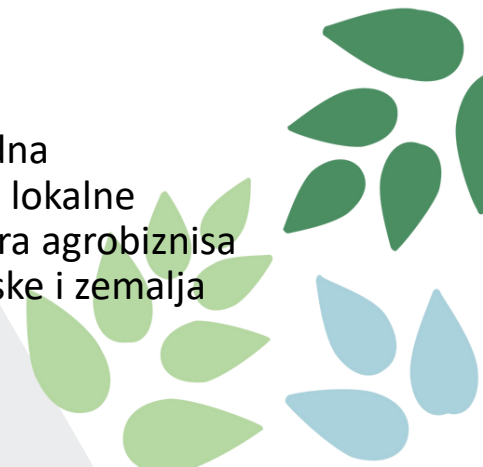

Centar za eksperimentalnu ekonomiju

- osnovan na AFZ u srpnju 2021.
- nudi novu stručnost u poljoprivredno-prehrambenom sektoru
- provodit će znanstvena i primijenjena istraživanja s ciljem povećanja konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog lanca vrijednosti

Cilj – povećati svijest i razumijevanje realnog sektora i kreatora politika o eksperimentalnoj ekonomiji, potencijalnim područjima primjene i prednostima iste

Korisnici usluga Centra će biti poljoprivredna gospodarstva, državne institucije, jedinice lokalne samouprave, interesna udruženja iz sektora agrobiznisa te znanstvene i stručne ustanove iz Hrvatske i zemalja okruženja, ali i svekolika javnost.

Pronađite nas!

#AgrifoodBoostH2020

Email Address

✉ agrifoodboost@agr.hr

Address

Svetošimunska c. 25,
10 000 Zagreb, Croatia

H2020
AgriFoodBoost
project

Agrifoodboost

agrifoodboost

agrifoodboost.agr.hr

+385 1 2393 739

Moguća istraživanja u Zagrebačkoj županiji

- S proizvođačima
 - Ispitati koliko bi trebala biti *veća prodajna cijena eko proizvoda u odnosu na konvencionalne* da bi prešli s konvencionalne na ekološku proizvodnju
 - Što bi ih (osim prihoda) motiviralo na prelazak na eko proizvodnju
- S potrošačima
 - Koliko su spremni platiti više za eko proizvod iz regije u odnosu na konvencionalni proizvod (iz ili izvan regije) / eko proizvod izvan regije
 - Koje informacije o eko proizvodnju najviše „privlače” potrošače
- Utvrditi može li se postići ekvilibrij ili su potrebne neke dodatne mjere

HVALA NA PAŽNJI!!!

